

Sprawozdanie merytoryczne z działalności Stowarzyszenia „Eleuteria” za rok 2019

Nazwa: Stowarzyszenie „Eleuteria”
Adres siedziby: 00-154 Warszawa, ul. Dzielna 7
NR KRS: 0000110851, wpis z dnia 08.05.2002
REGON: 011948957

Organizacja Pożytku Publicznego, wpis do KRS z dnia 28.02.2006

Zarząd: Prezes Marek Wójcik
Wiceprezes Barbara Robaszkiewicz
Sekretarz Elżbieta Ulatowska

Liczba członków Stowarzyszenia na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosiła **29** osób.

Cele statutowe Stowarzyszenia:

Prowadzenie działalności społecznie użytecznej w obszarze ochrony zdrowia poprzez realizację zadań:

1. ochrony i promocji zdrowia wobec osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych w tym alkoholu
2. pomocy rodzinom tych osób: medycznej, psychologicznej i socjalnej,
3. przeciwdziałania patologiom społecznym i marginalizacji,
4. działalności wspomagającej i współpracy z innymi podmiotami realizującymi podobne cele
5. działalności edukacyjnej
6. wspierania wolontariatu na rzecz tych osób

Misja Stowarzyszenia:

Wygrywamy wolność od uzależnienia, by każdy krok w naszym życiu zależał już tylko od nas

Motto Stowarzyszenia:

Zaczynając dzisiaj, tylko kierując się w przyszłość,
możesz pokonać przeszłość.

Miejsce realizacji celów statutowych:

Stowarzyszenie „Eleuteria” NZOZ Centrum Zdrowia
00-154 Warszawa, ul. Dzielna 7.

Komórki organizacyjne NZOZ Centrum Zdrowia:

- 001** Poradnia Uzależnień dla Dorosłych Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych.
- 002** Poradnia Promocji Zdrowia.
- 003** Poradnia Leczenia Substytucyjnego.
- 004** Poradnia Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia.
- 005** Poradnia Zdrowia Psychicznego

Placówka stażowa

Stowarzyszenie „Eleuteria” NZOZ Centrum Zdrowia posiada uprawnienia do prowadzenia staży klinicznych w ramach programu specjalistycznego szkolenia w dziedzinie terapii i rehabilitacji osób uzależnionych od narkotyków wydane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. W 2019 roku 8 osób odbyło taki staż.

Na realizację zadań statutowych w roku 2019 uzyskano środki z następujących źródeł:

- 1. Narodowy Fundusz Zdrowia: 2.737.740,90 PLN**
 - 2. Krajowe Biuro d/s. Przeciwdziałania Narkomanii: 299.501,59 PLN**
 - 3. Odpłatna działalność statutowa: 30.236,76 PLN**
 - 4. Darowizny: 380,00 PLN**
 - 5. 1% podatku dla OPP: 3.244,30 PLN**
 - 6. Składki członkowskie: 650,00 PLN**
 - 7. Inne (ksero, odszkodowanie, odsetki bankowe) 9.579,20 PLN**
- Łączna kwota uzyskana na działalność Stowarzyszenia: 3.081.332,75 PLN**

**Dla zapewnienia realizacji zadań statutowych w roku 2018
w Stowarzyszeniu pracowało:**

- 5 lekarzy psychiatrów, w tym 4 w trakcie specjalizacji,
- 7 specjalistów terapii uzależnień, w tym: 6 psychologów,
- 4 pielęgniarki,
- 3 asystentów medycznych,
- 2 farmaceutów,
- 1 pracownik socjalny,
- Opiekun klubu pacjenta
- oraz 3 osoby pozostałego personelu – księgowość, administracja, rejestracja.

W roku 2019 w Stowarzyszeniu pracowało łącznie 27 osób. Na dzień 01.01.2019 zatrudnione były 23 osoby, na koniec roku 21 osób. Wielkość zatrudnienia pod względem rodzaju umowy przedstawiała się następująco:

- umowy o pracę 16 osób,
- umowy cywilno-prawne 11 osób.

Wielkość zatrudnienia według wymiaru godzin pracy:

- w pełnym wymiarze godzin pracowało 14 osób,
- w niepełnym wymiarze godzin 13 osób w skali roku.

W Centrum Zdrowia w 2019 roku udzielono **10.966** porad, w tym:

- 3.988 porad lekarskich,
- 5.619 porad psychologa,
- 978 porad pozostałych terapeutów.
- 381 porad udzielił pracownik socjalny.

W Centrum Zdrowia w roku 2019 zarejestrowano **1.246** pacjentów, w tym

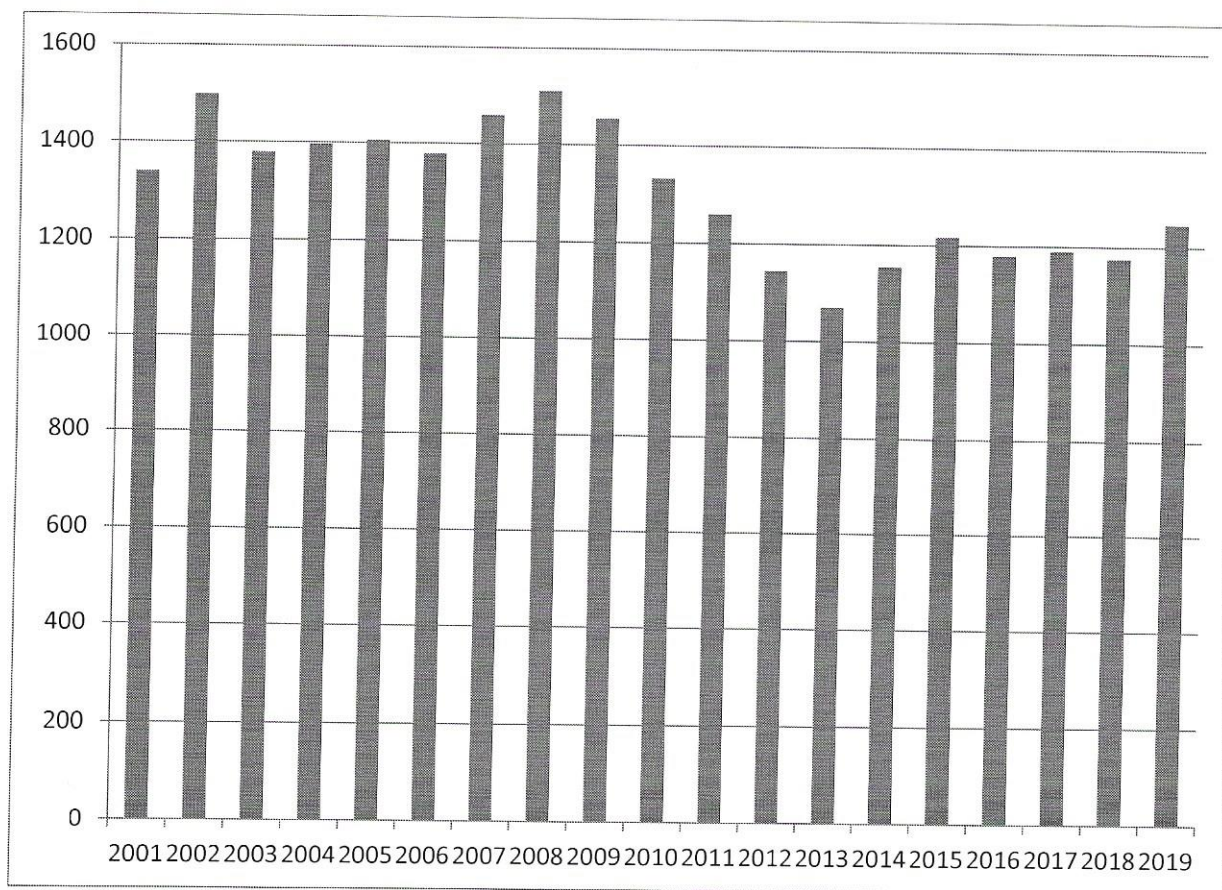
- 847 mężczyzn (68%),
- 399 kobiety (32%),
- 94 osób (8%) było mieszkańcami wsi.

Ogółem w 2019 roku leczeniu poddano:

- 1.014 osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem
- 232 osoby z pozostałymi rozpoznaniem (głównie F43).

Poniższy wykres ilustruje zmienność liczby pacjentów od momentu rejestracji Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej u Wojewody. W ubiegłym roku odnotowaliśmy wzrost liczby pacjentów o 6% (71 osób) w relacji do roku 2018.

Zmiany trendu ilości zarejestrowanych pacjentów

Podaż takiej ilości usług dla takiej ilości pacjentów była możliwa dzięki decyzji zarządu o nielimitowaniu dostępu do Centrum Zdrowia po zakończeniu realizacji bazowego kontraktu przyznanego przez NFZ. Od stycznia każdego miesiąca placówka wykonywała usługi ponad kontraktowe, a zamknięcie dostępu do usług przy ewentualnym braku decyzji o zniesieniu limitów nastąpiłoby w listopadzie.

W efekcie Stowarzyszenie wypracowało w 2019 roku 118% kontraktu (144% w Poradni „Drug-Free” i 113% w Poradni Leczenia Substytucyjnego), na kwotę łączną 462.627,27 PLN(w tym w „Drug-Free” 192.488,00PLN i 270.139,00 PLN w Poradni Leczenia Substytucyjnego). Decyzją Prezesa NFZ płatnik zobowiązał się do wypłacenia 100% nadwykonań.

Charakterystyka pacjentów w grupie osób uzależnionych wyglądała następująco:

F11 – w grupie uzależnionych od opiatów było **151** osób, to daje 12% wszystkich pacjentów leczonych w Poradni. W stosunku do ilości uzależnionych z roku 2018 jest to mniej o 1%. W tej grupie uzależnionych 77% stanowili mężczyźni, 30 osób (20%) leczyło się po raz pierwszy.

F12 – w grupie uzależnionych od marihuany zarejestrowaliśmy **94** pacjentów , to 7% więcej niż w roku ubiegłym, 7,5% wszystkich pacjentów Poradni.
W tej grupie było 84 mężczyzn (89%), 48 osób (51%) leczyło się po raz pierwszy.

F13 – w grupie uzależnionych od leków figurowało **46** osób, o 12% więcej w porównaniu z rokiem 2018. To 3,7% całej grupy pacjentów w tym 43% stanowili mężczyźni, 11 osób (24%) leczyło się po raz pierwszy.

F14 - z rozpoznaniem uzależnienia od kokainy odnotowaliśmy **12** osób – to spadek o 25% w stosunku do roku 2018 i 0,9% całej grupy pacjentów. W tej grupie leczonych mężczyźni stanowili 92%, a 33% pacjentów leczyło się po raz pierwszy.

F15 – to grupa uzależnionych od stymulantów . Grupa pacjentów – **50** osób stanowi 4% całej grupy pacjentów, to wzrost o 14% w stosunku do roku 2018. W tym 73% stanowią mężczyźni a 23 osoby (52%) leczyło się po raz pierwszy.

F18 – od substancji wziewnych uzależnione były **2** osoby, to 0,16% całej grupy pacjentów, w tym 2 mężczyzn. W roku 2018 w tej grupie były 3 osoby.

F19 – z uzależnieniem mieszanym zarejestrowano **657** osób (52%) jest to wynik o 6% wyższy niż rok temu. W tej grupie mężczyźni stanowią 79%, a 224 osoby (34%) leczyły się po raz pierwszy. W tej grupie mieści się wiele osób uzależnionych od NSP (nowych substancji psychoaktywnych).

F43 – do Poradni zgłosiło się **209** osób – rodzin i bliskich osób uzależnionych, ta grupa stanowi ponad 16% wszystkich pacjentów Poradni i była o 10% większa niż w roku 2018. W tej grupie mężczyźni stanowią 21%, a 105 osób (50%) leczyło się po raz pierwszy.

F30, F31, F32, F40, F41 – epizod maniakalny, zaburzenia afektywne dwubiegunowe, epizod depresyjny, zaburzenia lękowe – **11** osób, ta grupa stanowi 0,9% wszystkich pacjentów Poradni, 6 osób leczyło się po raz pierwszy.

Z03 – obserwacja i podejrzenie o chorobę - **12** osób.

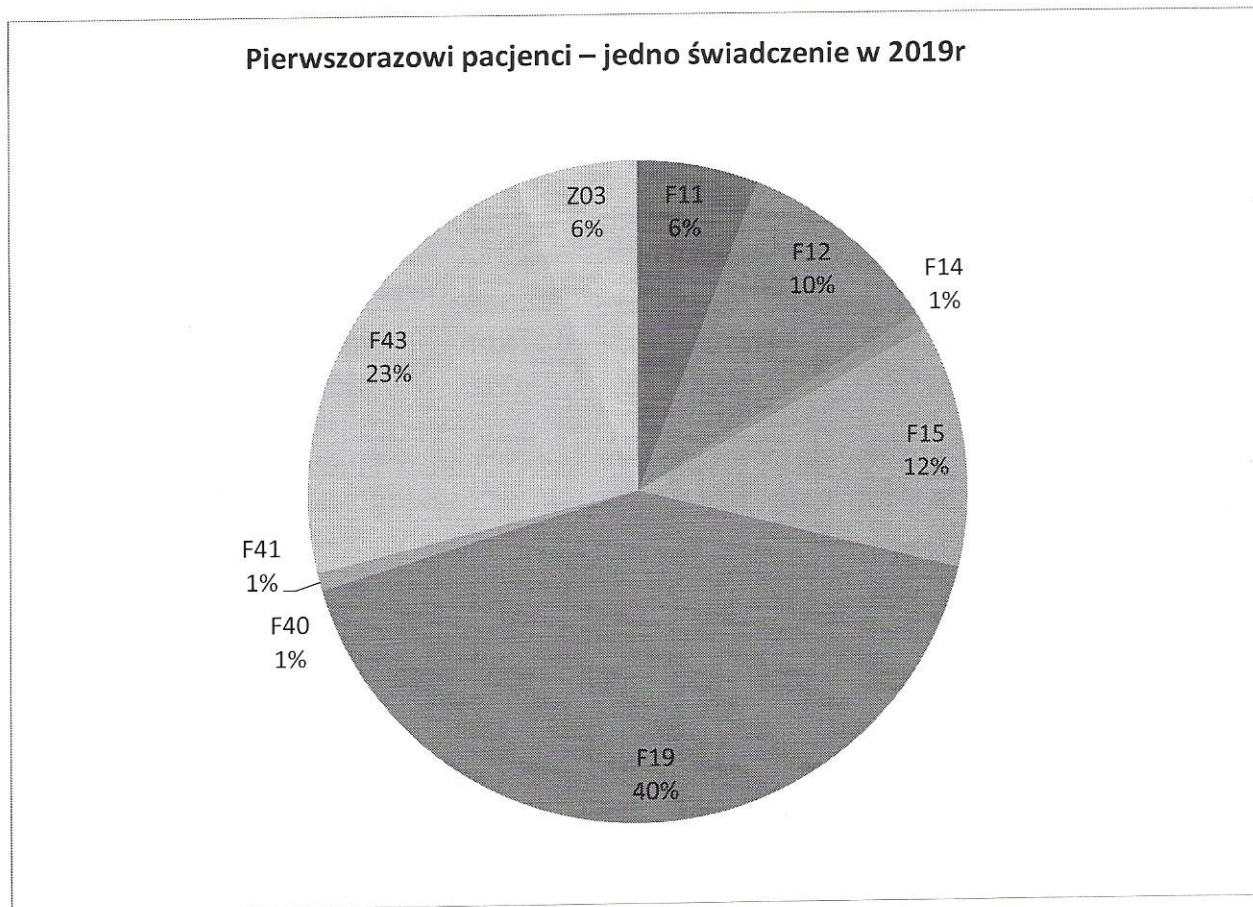
F10 – Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - **2** osoby.

W 2019 roku zarejestrowano **448** pacjentów pierwszorazowych, z tej grupy 118 osób (26%) skorzystało tylko jeden raz ze świadczeń w naszej placówce.

W tej grupie było:

- F11 - 7 osób (6%),
- F12 - 12 osób (10%),
- F14 - 1 osoba (1%),
- F15 – 14 osób (12%),
- F19 – 48 osób (41%),
- F40 – 1 osoba (1%),

- F41 – 1 osoba (1%),
- F43 - 27 osób (23%).
- Z03 - 7 osób (6%)

Organizacja realizacji zadań statutowych w NZOZ Centrum Zdrowia:

Komórka 001 Poradnia Uzależnień dla Dorosłych Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych

Ta komórka prowadzi leczenie osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym uzależnień mieszanych (z udziałem alkoholu i leków), a także samych uzależnień lekowych - w systemie leczenia tzw. drug-free (tłum.: wolne od narkotyku).

Oznacza to, że celem podstawowym i założeniem początkowym jest abstynencja od substancji uzależniającej, a w ocenie postępów leczenia zdolność utrzymania abstynencji jest głównym kryterium szacunkowym. Pomocy udzielają certyfikowani specjaliści terapii uzależnień i lekarze psychiatry (lub w trakcie specjalizacji).

Formy realizacji to:

- wizyta diagnostyczna (udzielają: terapeuta, lekarz),

- porada kolejna (udzielają: terapeuta, lekarz),
- sesja terapii indywidualnej (udziela: terapeuta),
- sesja terapii grupowej (udziela: terapeuta),
- sesja terapii rodzin (udziela: terapeuta).

Okres oczekiwania na pierwszą wizytę w tej komórce organizacyjnej wynosił średnio 13 dni dla pacjentów pierwszorazowych. Wizyty kolejne umawiane były na bieżąco bez okresu oczekiwania. Średnia częstotliwość wizyt wynosiła 1 - 2/ miesiąc dla wizyt terapeutycznych i do dwóch wizyt lekarskich w miesiącu.

Podstawowe podejście terapeutyczne stosowane w komórce 001 to model kognitywno-behawioralny, uznany powszechnie za najskuteczniejszy w leczeniu uzależnień.

Grupy terapeutyczne w tej Poradni są w sposób plastyczny dopasowywane do bieżących potrzeb usługobiorców. Częstotliwość grup jest stała i standardowo odbywają się one 1 x w tygodniu. Grupy o znikomej frekwencji pacjentów są likwidowane, a tworzone są grupy tematyczne najbardziej odpowiadające pacjentom w danym okresie. Pozwala to na optymalizację oddziaływań terapeutycznych i zwiększenie poziomu satysfakcji odbiorców.

Grupy tematyczne funkcjonujące w 2019 roku to:

dla osób uzależnionych

- grupa edukacyjno-motywacyjna – **100** osób,
- trening asertywności – **33** osoby
- grupa zapobiegania nawrotom – **64** osób

dla rodzin i bliskich:

- grupa psychoedukacyjna i wsparcia - **90** osób,
- grupa terapeutyczna – **14** osób,
- trening asertywności - **27** osób,
- warsztaty komunikacji i rozwiązywania konfliktów - **19** osób,
- grupa rozwoju osobistego – **15** osób.

Ważnym wsparciem oddziaływań terapeutyczno - medycznych był udział pracownika socjalnego, zatrudnianego przez Stowarzyszenie. Porady socjalne (263 porady) dotyczyły pomocy materialnej, uregulowania zadłużeń, umorzenia należności czynszowych, uzyskania lokalu socjalnego, egzekucji komorniczych z wynagrodzenia o pracę, oraz uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego, orzecznictwa o niepełnosprawności, uzyskania pomocy z Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie świadczenia zasiłku stałego, świadczeń rentowych, pomocy w poszukiwaniu zatrudnienia, uzyskania pomocy w sprawach sądowego zobowiązania do leczenia, odroczenia kary pozbawienia wolności, wnioskowania

o obrońcę z urzędu, wsparcia po opuszczeniu Zakładu Karnego, możliwości cofnięcia darowizny, egzekucji alimentów oraz sprawowania władzy rodzicielskiej.

Pomoc pracownika socjalnego ma bezpośrednie przełożenie na efekty terapii w myśl prostej zasady, że nie rozwiązane sprawy bytowe nie pozwolą nikomu czuć się dobrze, bez względu na siłę sprawczą wszystkich innych form pomocy.

Komórka 002 Poradnia Promocji Zdrowia

W ramach działalności tej komórki Stowarzyszenie prowadzi klub pacjenta dla osób leczonych w programie substytucyjnym. Pełni on funkcję centrum promocji zdrowego stylu życia, rozwoju zainteresowań, kształtowania prospołecznych postaw. Klub prowadzi koło fotograficzne, które cieszy się stałą popularnością. Z jego prac w roku 2019 urządzono 2 wystawy pt. "Mój Jazz" oraz „Wspomnienia z turnusu rehabilitacyjnego w Starych Jabłonkach”.

Komórka 003 Poradnia Leczenia Substytucyjnego

Ta komórka kontynuowała rozpoczęte w 2007 roku systemowe podejście do leczenia osób uzależnionych od opiatowych środków odurzających oparte na idei redukcji szkód. W roku 2019 programem leczenia substytucyjnego objęto łącznie 259 osób, w wieku 17 - 68 lat (średnia wieku 40 lat). W grupie pacjentów powyżej 50 r.ż. odnotowano 30 osób w tym 2 kobiety. Głównym środkiem substytucyjnym używanym w leczeniu był Metadon Leczone nim 193 osoby (74%) Pozostałe preparaty to : Suboxone (buprenorfina + nalokson) -7 pacjentów (2, 5%) , buprenorfina (Bunorfin), - 63 pacjentów (24%) , morfina o przedłużonym uwalnianiu (Vendal.Retard) - 14 pacjentów (5%)

Placówka nie limitowała dostępności do leczenia w tej komórce. Zapewniło to ciągłość oferty i brak kolejki oczekujących do tej formy leczenia przez cały rok. Średnio do programu zgłaszały się 1- 4 osoby miesięcznie.

Na dzień 31 grudnia 2019 w Programie Substytucyjnym leczono 209 pacjentów, z czego 156 pacjentów Metadonem (75%) , 44 Bunorfiną (21%) , 9 Vendalem.(4%). Suboxone został wycofany z polskiego rynku i dlatego nie jest obecnie używany. Ta zmiana, jak na razie, nie doprowadziła do dożylnego użycia buprenorfiny przez uczestników programu.

W porównaniu do roku ubiegłego łączna ilość pacjentów obsługiwanych w Poradni Leczenia Substytucyjnego utrzymała się na nieznacznie wyższym poziomie - 259 osób (przy 254 w roku 2018), w tym ponad 77% stanowili mężczyźni. Na dzień 1 stycznia 2019 było 199 pacjentów, rok zamknął się stanem 209 pacjentów. Z obszarów wiejskich pochodziło 17 osób, stanowiąc 7% całej grupy pacjentów Poradni. Średnia miesięczna liczba pacjentów wynosiła 210 osób, w roku 2018 było to 207 pacjentów.

F11 – od samych opiatów uzależnionych było **107** osób (41%). W tej grupie 79% stanowią mężczyźni, 7 osób (7%) leczyło się po raz pierwszy.

F19 – z uzależnieniem mieszanym zarejestrowano **152** osoby (59%), gdzie mężczyźni stanowili 75%, a 12 osób (8%) leczyło się po raz pierwszy.

F10 – **38** osób (15%) miało współistniejące uzależnienie od alkoholu, z czego 76% stanowili mężczyźni.

Pacjenci Poradni Leczenia Substytucyjnego korzystają z szerokiego dostępu do porad lekarza psychiatry, terapii indywidualnej i grupowej, pomocy pracownika socjalnego i twórczej resocjalizacji w Klubie Pacjenta.

Psychiatra i terapeuci indywidualni są dostępni codziennie od poniedziałku do piątku. W praktyce każdy pacjent ma nieograniczony dostęp do terapeuty prowadzącego, co przy dużej dynamice zmian w chorobie uzależnienia wydaje się być optymalną formą postępowania. W Poradni Leczenia Substytucyjnego w 2019 roku świadczeń udzielało łącznie czterech specjalistów terapii uzależnień.

Terapia grupowa.

W 2019 roku funkcjonowały dwie grupy:

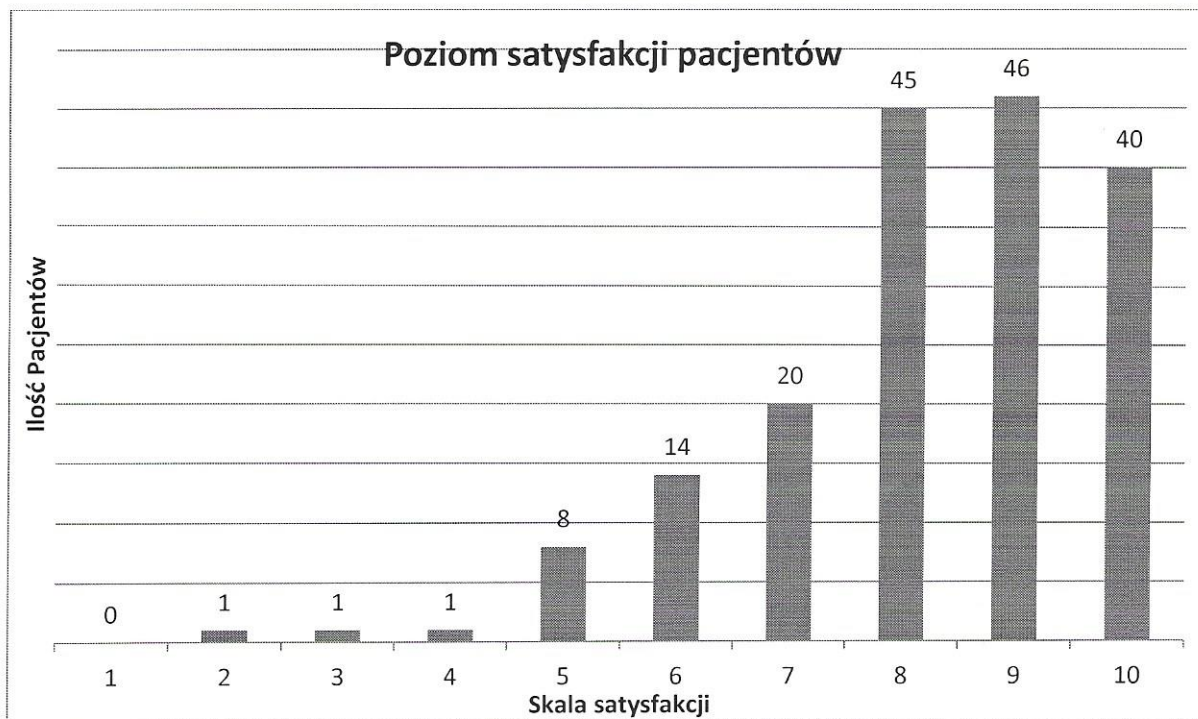
- **zapobiegania nawrotom z elementami treningu umiejętności** prowadzona przez specjalistę terapii uzależnień, w której uczestniczyło 26 osób.
- **psychoedukacyjna** prowadzona przez lekarza psychiatrę – kierownika Poradni Leczenia Substytucyjnego - w której uczestniczyły 74 osoby.

Retencja, czyli procent pacjentów utrzymujących się w leczeniu przez cały rok, jest nieporównywalna do filozofii drug - free i utrzymała się w 2019 roku na poziomie **84%**, co jest wynikiem znacznie powyżej średnich światowych (40-60%). Poziom łamania abstynencji skontrolowano wykonując blisko 2.600 testów z czego 13,3% testów dało wynik pozytywny.

Dobre wyniki osiągnął program we wskaźnikach przestępczości i podjęcia edukacji oraz pracy. Mimo, że 34% pacjentów, jako źródło utrzymania podaje rentę lub zasiłek z OPS, to na podkreślenie zasługuje fakt, że aż 53% pacjentów deklaruje aktywność zawodową (własna działalność gospodarcza, umowa o pracę, umowa zlecenie lub o dzieło). Tylko 11% pacjentów posiada status osoby bezrobotnej, 4% posiada status studenta.

Ponad 63% pacjentów określa swoje warunki bytowe jako dobre, 31% jako średnie i 3% ocenia je jako złe. Jednocześnie 12% pacjentów deklaruje korzystanie ze wsparcia finansowego ze strony rodziny. Spośród osób będących w programie 70% pacjentów popełniło przestępstwa, głównie kradzieże (posiadanie i rozprowadzanie narkotyków). Odbywanie kary pozbawienia wolności w trakcie leczenia substytucyjnego dotyczyło 13% pacjentów. Sprawy karne w toku, głównie za drobne przestępstwa związane z narkotykami (posiadanie, drobne kradzieże i recydywa z tym związana) ma 12% pacjentów.

Anonimową ankietą zbadano poziom satysfakcji pacjentów dotyczący udziału w programie substytucyjnym. Grupę 179 pacjentów programu substytucyjnego zapytano o ocenę poziomu zadowolenia z tej formy leczenia w skali od 1 do 10. Niewiele ponad 6% spośród ankietowanych udzieliło odpowiedzi niższej niż „6”, ponad 84% wskazało na notę od 7 do 10. Jedynie 1,7% tj. 3 osoby nie udzieliły odpowiedzi.

Na pytanie o akceptację leczenia substytucyjnego przez najbliższych aż 158 pacjentów (88%) podało odpowiedź twierdzącą, brak akceptacji najbliższych zadeklarowało 11 pacjentów, a 10 osób nie miało wiedzy na ten temat.

Odpłatna działalność statutowa

Podsumowanie wyników:

1. W Projekcie „**Leczenie Drug Free**” udzielono 106 świadczeń, w tym:

- 25 porad diagnostycznych lekarza psychiatry,
- 34 porad kolejnych lekarza psychiatry,
- 17 porad diagnostycznych specjalisty terapii uzależnień,
- 25 sesje indywidualne specjalisty terapii uzależnień.
- 5 sesje rodzinnych specjalisty terapii uzależnień.

Za rok 2019 wpływy z działalności odpłatnej w ramach tego projektu wyniosły **10.640,00 PLN.**

2. Z oferty leczenia w Projekcie „**Leczenie Substytucyjne**” skorzystało 12 pacjentów, środki uzyskane w tym projekcie wynoszą **18.096,76 PLN.**

3. W **Poradni terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia** zarejestrowano 4 pacjentów, udzielając 4 świadczeń, w tym:

- 1 poradę diagnostyczną specjalisty terapii uzależnień
- 2 sesje indywidualnych specjalisty terapii uzależnień,
- 1 sesja rodzinna specjalisty terapii uzależnień

Za rok 2019 wpływy z działalności odpłatnej w ramach projektu „Alko Terapia” wyniosły **460,00 PLN**.

4. **Poradnia Zdrowia Psychicznego** zarejestrowała 3 pacjentów, którym udzielono 3 świadczeń, w tym:

- 2 porady diagnostyczne lekarza psychiatry,
- 1 poradę kolejną lekarza psychiatry,

Za rok 2019 wpływy z działalności odpłatnej w ramach tego projektu wyniosły **350,00 PLN**.

5. Za rok 2019 wpływy z działalności odpłatnej w ramach projektu „Porady Prawne” wyniosły **690,00 PLN** – udzielono 6 porad prawnych z których skorzystało 5 osób.

6. W roku 2019 nie było uczestników w Projekcie „**Praktyki studenckie**”.

Łącznie z odpłatnej działalności statutowej uzyskano kwotę **30.236,76 PLN**

Stowarzyszenie było w 2019 roku organizatorem trzeciej edycji konferencji dedykowanej specjalistom terapii uzależnień, pod tytułem „Skuteczne strategie w leczeniu uzależnień 2019”. Stowarzyszenie wygrało konkurs KBPN na organizację takiej konferencji.

W konferencji zaprezentowali się uznani specjaliści z kraju i goście zagraniczni. Stowarzyszeniu jako organizatorowi przyświecał obok rozpowszechnienia najnowszej wiedzy ważny cel integracji środowisk leczących osoby uzależnione. Ewaluacja konferencji ujawniła bardzo dobry odbiór przez jej uczestników i osiągnięcie wyznaczonych celów.

Plany na rok 2020:

1. Zakontraktowanie u płatnika (NFZ) Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradni Zdrowia Psychicznego (w przypadku otwarcia konkursu ofert)
2. Start w konkursach na zadania ogłaszane przez KBPN, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020: Konferencja dla specjalistów terapii uzależnień „Skuteczne strategie w leczeniu uzależnień”, szkolenia dla lekarzy innych specjalności w zakresie leczenia substytucyjnego.

3. Utrzymanie stałego dostępu do usług Centrum Zdrowia z dopuszczeniem wykonania usług ponad zakontraktowany limit do 125%.
4. Rozwój działalności odpłatnej.
5. Dbłość o rozwój merytoryczny pracowników Centrum Zdrowia, utrzymywanie standardów leczenia zgodnych z najnowszą wiedzą w obsługiwanych dziedzinach.
6. Przygotowanie do roli placówki bazowej dla regionu w planowanym nowym systemie leczenia substytucyjnego z dostępnością preparatów buprenorfiny na recepty wydawane przez lekarzy placówek ambulatoryjnych i prywatnych.

Marek Wójcik

Prezes Stowarzyszenia „Eleuteria”